

I 1897 mistede hun sin Mand og fire Aar senere flyttede hun til Stockholm. Her følte hun sig straks kaldet til Deltagelse i Samfundslivet, og blev da ogsaa Viceformand i den kvindelige Fredsforening. Det var nu, at Borgmester Lindhagen førte sit store Slag for Kvindernes Frigørelse, idet han i 1902 i Rigsdagen indgav Lovforslaget for Kvinders politiske Stemmeret. Dette virkede som en elektrisk Strøm gennem Kvinderne. I et Nu havde de dannet Stockholms Forening for »Kvinnans Politiska Rösträtt«, i hvilken Fru Holmgren blev Viceformand. Hvad det nu gjaldt om var at faa Foreninger dannede over hele Landet i Tilslutning til Stockholms og Gøteborgs Foreninger. Fru Holmgren begyndte da sin store Mission: at rejse rundt i Landet for at vække de ofte endnu sovende Kvinder. Hun maatte selv lægge Planen for sine Rejser og føre den indledende Brevveksling, ja, hun bekostede selv disse som næppe var en Bagatel, da hun ofte maatte drage ad ret ubanede Veje. Desuden var hun ikke en Gang velkommen fra Begyndelsen af, hun maatte ligefrem *paanøde* sig tværtimod Folks Ønsker, og baade Uviljen og Ligegyldigheden var stor.

En god Hjælp for hende var hendes vindende Fremtræden. Jeg mindes, at en af hendes Kammerater i Arbejdet fortalte mig, at Mændene anbefalede deres Hustruer at gaa hen og høre hende; »thi en saadan Person, som Fru Holmgren, kunde umuligt raade dem til noget, som ikke var godt og rigtigt!« Modstanden faldt. I Stedet for at maatte paatvinge sig, blev hun nu anmodet fra alle Kanter om at komme og stifte Foreninger for den store Sag — Stemmeretten, der betød »Kvindernes Frigørelse«. I 1907 havde hun alene dannet 50 Foreninger, og Grunden var tilfulde lagt for »*Landsföreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt*«, der nu i flere Aar har staaet som et Mønster for andre Nationer ved sin ypperlige Organisation.

Fru Holmgren spurgte aldrig om, hvad hun med Rimelighed kunde byde sig selv; hun spurgte kun om: hvad hun *burde* gøre. Man søgte at skræmme hende fra hendes Rejser i det sene Efteraar ved at fortælle hende om Udsigten til Snestorme, Togstandsning og Møde med drukne Jern-

banearbejdere. Men intet skræmmede hende fra, hvad hun ansaa som sin Pligt. Det var heller ikke nok, at Foreningerne dannedes. Bestandigt krævede de, at hun atter og atter skulde komme til dem med ny Tilførsel af de store Idéer, som bevægede Kvinderne i alle Lande.

Efter vor Kongres bukkede Fru Holmgren for en Tid under for det stor Arbejde, hun havde lagt paa sig selv. Hun skulde netop nu hvile sig ud paa Aulestad hos Bjørnstjerne Bjørnsons, da den truende Sygdom, som kun en Operation kunde afvende, angreb hende. Hendes ældste Søn, der var Læge, blev tilkaldt. Han fik sin Moder anbragt i en Vogn — hentet fra Lillehammer — og førte hende de lange Veje for at naa Stockholm, hvor hun heldigt gennemgik en farlig Operation, og først efter Maaneders Forløb atter kunde deltage i Livet.

Hun ser nu de yngre Foredragsholdere drage ud ad de Veje, hun selv en Gang havde banet. Ikke alene i Sverige blev hun Forbillede, men ogsaa i andre Lande. Kvinder, der arbejdede for Kvindesagen, hentede Mod af hendes Eksempel. Hendes Begejstring for Sagen, hendes Tro paa den, kastede sin Glans over hele hendes Personlighed, som derved virkede dobbelt straalende. Hun har lært os, at en kras og vred Udtalelse mod Mændene — der i saa mange Aartier har forholdt os, hvad der var Ret — vel nok kunde have en vis Begrundelse, for saa vidt denne Uret havde staaet dem klart, men absolut var den mest uheldige Vej for Kvinderne at slaa ind paa. Senere Tiders Kvindebevægelse har heldigvis taget en anden Form her i Skandinavien, og Føreren for denne var Ann Margret Holmgren. Hun selv tænkte ikke paa, at hun skulde lære os dette. Al hendes Tanke galdt den Mission, hun følte sig kaldet til af Gud. Kvinderne — de, der havde været udestængte gennem alle Tider — skulde nu frem og tilføre Samfundet de Kærlighedens og Godhedens Love, der skulde omforme det!

Og Ære være Ann Margret Holmgren for denne ædle Tanke og for det store Arbejde, hun gav for at bringe den i Vækst.

Februar 1910.

Johanne Münter.